

Een normaal gezin, alleen wat groter

De woonkamer van de familie Pander lijkt een toombelend van het einde. De ruimte is opgeruimd, nergens slingert rommel en de lange houten eettafel is zo goed als leeg. Hier mag dan een groot gezin wonen, het oogt hier niet als een huishouden van Jan Steen.

Maar, vertelt Klaske (42), 's ochtends na het ontbijt ziet het er heus heel anders uit. Dan is „de boel ontploft“, is de tafel bezaaid met broodkruimels en liggen er overal tandenborstels en kledingstukken. „At alle bern de doar út binne, drinke wy in bakje, geane we tegearre troch it hús en is 't sa wet oprumme.“

Er hangt een ontspannen sfeer op deze zomerse dinsdagmiddag. Kinderen lopen in en uit en zo nu en dan krijgen Klaske en Sikko (50) een vraag. „Mag ik zwemmen?“ „Mag ik met mijn vriendinnetje spelen?“ „Hoe laat moet ik thuis zijn?“

Zo'n tien jaar geleden besloot het stel ruimte te bieden aan een pleegkind. Ze hadden al twee eigen kinderen, maar vanwege de moeilijke zwangerschappen was het niet verstandig om aan een derde te beginnen. Toch wilde Klaske graag nog een kind een goed thuis bieden, en zo kwamen ze op het idee van pleegzorg.

Het vierjarige weesmeisje Estrella kwam erbij. De eerste weken waren heftig. Klaske: „Wy wienen ôfdraaid, mar ik fan it gewoane fan in famke, dat al safolle meimakke hie en neardoarde, by alles te helpen; efter op de fyts sitte, hier waskje, nim mar op.“

Het geweldige gevoel om voor zo'n kindje te mogen zorgen: het gevoel zo goed dat Klaske er van overtuigd was dat ze nog een pleegkindje wilde. En toen bleek ze, tot hun beide verrassing, zwanger. De plaatsing van een tweede pleegkind werd even uitgesteld, maar een half jaar nadat dochter Noa (nu 9) was geboren, stelden ze zich weer beschikbaar.

Kort daarna volgde er een aantal crisissituaties. Een daarvan betrof een broertje en een zusje. Het jongetje was ernstig gehandicapt en kon sowieso niet lang blijven. Na vier weken moesten ze van de kindertoeschieten naar hun ouders. In principe heel mooi, maar Klaske had er geen goed gevoel over. „Ik ha de fad belle: of it famke wer fuort moet, wol ik har wol werom.“

En toen – het was ergens in 2010, ze zaten midden in een ingrijpende verbouwing omdat het huis toch

Friesland telt momenteel 22 gezinshuizen. Het huis van Sikko en Klaske Pander in Drogeham is er een van. Naast hun drie eigen kinderen bieden ze plek aan vier pleegkinderen. „Elts bern moat de kâns krije om yn in gesin op te groeien.“

INES JONKER

„Sy hawwe krekt wat mear begieliding en oandacht nedich“

wat te klein werd – kwam dat telefoontje: Melissa zou terug kunnen komen als ze dat wilden. Na familie-beraad besloten ze dat ze welkom was. Dus hadden ze plots twee kleintjes. De twee meisjes schelen acht maanden en groeien praktisch op als een tweeling.

Sinds januari 2017 is de familie Pander een officieel gezinshuis. Na dat Sikko – na 25 jaar – door een faillissement zijn baan verloor bij De Vries Kozijnen in Gorredijk besloten ze ruimte te bieden aan kinderen met een zwaardere problematiek. Want dat is het verschil tussen 'gewone' pleegkinderen en gezinshuis-kinderen, die laat- en kwamen de voorheen meestal in een tehuis terecht omdat ze het vaak niet lang uithielden in een pleeggezin. Het zijn de kinderen met hechtingsproblemen en trauma's. Klaske: „Wy seagen der wol in útdaging yn.“

Ze was er wel eens geweest, zo'n

instelling, en vond het er verschrikkelijk. „Sj dampers oan en ôngesellig. Oeral hongen skema's, allegear begelieders en konstant wikseling fan 'e wacht. Ik fyn: elts bern moat de kâns krije om yn in gesin op te groeien. Wy binne in normaal gesin, allinnich wat grutter.“

Inmiddels telt huize Pander drie 'gezinshuis-kinderen'. Klaske: „Sy hawwe krekt wat mear begieliding en oandacht nedich. It is wat yntensiver as gewoane pleechbern.“

Ciara (11), die er als laatste bij kwam, arriveerde in de zomer van vorig jaar. Ze had al op vijf missen gewoond en kon niet op een reguliere basisschool functioneren. In het begin had ze veel moeite om zich aan te passen. Klaske: „Sy hie hechtingsproblemen, trauma's, wie frustrarre en agressyf.“ Tot januari dit jaar was het „sindsidien hie gewoond en kon niet op een reguliere basisschool functioneren. In het begin had ze veel moeite om zich aan te passen. Klaske: „Sy hie hechtingsproblemen, trauma's, wie frustrarre en agressyf.“ Tot januari dit jaar was het „sindsidien hie gewoond en kon niet op een reguliere basisschool functioneren. In het begin had ze veel moeite om zich aan te passen. Klaske: „Sy hie hechtingsproblemen, trauma's, wie frustrarre en agressyf.“

De Panders droegen de overleggen de komst van een nieuw gezinslid altijd met hun oudste twee, Janko (20) en Liza (17). Daarnaast werkt de basisschool heel goed mee en zijn er de praktijkcoach die regelmatig over de vloer komt en de gedragswetenschapper voor als er echt iets is, buiten de deur.

„Wat hem betreft, blijft het voorlopig bij drie. Van Klaske mag er nog wel een kind bij. Hoewel, het moet ook weer niet te veel worden in huis. „It moet hjir gjin

Sikko en Klaske Pander (op de achtergrond) met hun drie eigen kinderen (zittend op de trampoline) en vier pleegkinderen (springend). FOTO JILMER POSTMA

Internaat uit, woonhuis in

In de wereld van jeugdzorg voltrekt zich sinds anderhalf jaar een stille revolutie. Kinderen tot en met twaalf jaar die niet meer thuis kunnen wonen, moeten zoveel mogelijk in een pleeggezin of een gezinshuis worden geplaatst. Internaten worden daarom een voor een gesloten, en Jeugdhulp is dringend op zoek naar gezinshuizen.

De grootste verandering is die voor kinderen tot en met twaalf jaar. Kwamen die voorheen in internaten als Mooi Gaasterland in Rijs terecht, tegenwoordig gebeurt dat niet meer. „24-uurszorg voor kleine kinderen wilden we niet meer. Ouders konden de locatie amper bereiken, het was te geïsoleerd en we konden niet goed samenwerken met ketenpartners“, vertelt Erwin Beers, manager bedrijfsvoering bij Jeugdhulp Friesland.

Het nieuwe uitgangspunt werd: laat kinderen, met welke problematiek ook, zoveel mogelijk in een gezin opgroeien. „Dan kunnen ze daar naar school, naar een sportclub. Dat is vertrouwd en veilig, en dat was in de internaten niet het geval. Kinderen sloten wel vriendschappen, maar hun vrienden gingen na verloop van tijd weer weg“, zegt Rob Wielink, manager behandeling.

Voorheen waren er ook wel gezinshuizen, maar die leken in de praktijk toch meer op internaten. Beers: „Het was een hybride vorm. De kinderen woonden wel bij pleegouders, vaak idealistische echtgenoten, maar het huis en de voorzieningen waren van Jeugdhulp. In de nieuwe vorm draaien kinderen echt mee in het gezinleven van het echtpaar, in hun eigen huis.“

Er zijn drie soorten gezinshuizen: voor langdurig verblijf, kort verblijf en met behandeling. Wielink: „En we kijken altijd of een kind eventueel terug kan naar de biologische ouders.“

De instantie heeft nu te beschikken over 22 gezinshuizen in de provincie, maar er zijn er veel meer nodig. Beers: „We zijn momenteel met een aantal in gesprek. We zoeken ouderparen waarbij een van de twee bij voorkeur een specifieke

Verschil pleeggezin en gezinshuis

Een gezinshuis is vaak een 'normaal' gezin in een normale woonwijk. Het verschil met pleegzorg is dat minimaal een van de ouders een professional is binnen de jeugdhulp. Deze ouder krijgt ook betaald voor de opvang van het kind. De gezinshuissouders zorgen 24 uur per dag voor de opvoeding, verzorging en begeleiding. Omdat er altijd iemand thuis is kunnen hier kinderen met ernstiger problemen terecht. Het maximaal aantal kinderen dat opgevangen wordt, is meestal tussen de vier en zes. Het gewone gezinsleven staat centraal; kinderen hebben hun eigen kamer met eigen spullen; ze gaan naar school en de sportclub, mee op familiebezoek en op vakantie. Stabiliteit en continuïteit, daar draait het om. Contact met de biologische ouders wordt door veel gezinshuizen actief gestimuleerd. Als dat goed gaat, kunnen sommige ze gaan naar school met hun ouders logeren. Recent onderzoek van de hogeschool Leiden toonde aan dat kinderen in gezinshuizen in vergelijking tot die in instellingen een beter „opgroei-klimaat“ ervaren. Ze krijgen veel steun van de gezinshuissouders, voelen zich veilig, geven aan veel te leren en ervaren meer autonomie.